

Informacija o aktivnostima na realizaciji projekata iz oblasti energetske efikasnosti za period jun - decembar 2022. godine

U cilju upoznavanja Vlade Crne Gore o aktivnostima na realizaciji projekata iz oblasti energetske efikasnosti, koji se finansiraju po osnovu međunarodnih kredita i iz Budžeta Crne Gore, Ministarstvo kapitalnih investicija je pripremio informaciju o realizaciji projekata:

1. Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2),
2. Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama i
3. Program „Energetski efikasan dom“.

1. Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2)

Vlada Crne Gore je dobila zajam od Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD) za nastavak realizacije projekta Energetska efikasnost u Crnoj Gori, kroz fazu dva. U okviru prve faze projekta (MEEP 1), koja se završila u martu 2018. godine, energetski je unaprijeđeno 25 javnih objekata (9 obrazovnih i 16 zdravstvenih). Implementacija druge faze projekta (MEEP 2) je započela 1.9. 2018. godine, a planirana je da traje do 31.12.2023. godine. Vrijednost budžeta projekta je 6 miliona eura. U okviru MEEP 2, planirane su sljedeće aktivnosti:

- unapređenje energetske karakteristika 18 objekata zdravstvenog sistema,
- uspostavljanje monitoring sistema za praćenje nivoa komfora u zdravstvenim objektima, kroz praćenje potrošnje energenata i vode, i
- kreiranje održivog sistema finansiranja projekata energetske efikasnosti u javnom sektoru. Održivi sistem finansiranja, omogućiće da se nakon realizacije druge faze projekta, radovi na primjeni mjera energetske efikasnosti u ostalim zdravstvenim objektima, finansiraju iz ušteta ostvarenih u adaptiranim zdravstvenim objektima.

U realizaciji MEEP 2 učestvuju Ministarstvo kapitalnih investicija i Ministarstvo zdravlja. Ministarstvo zdravlja je odgovorno za implementaciju mjera energetske efikasnosti u zdravstvenim ustanovama, dok je Direktorat za energetiku Ministarstva kapitalnih investicija odgovoran za koordinaciju projekta i obezbjeđivanje podrške Ministarstvu zdravlja.

U periodu od juna do decembra 2022. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- U junu mjesecu je započeta evaluacija pristiglih ponuda za izbor izvođača radova na objektima: Opšta bolnica Nikšić, Dom zdravlja Danilovgrad i Dom zdravlja Mojkovac. Evaluacija pristiglih ponuda je i dalje u toku.
- Za izvođenje radova na objektu Dom zdravlja Podgorica-Golubovci, evaluacija pristiglih ponuda je završena, i pismo prihvatanja ponude je dostavljeno izabranom izvođaču radova. Do kraja godine očekuje se potpisivanje ugovora, a nakon čega će radovi na adaptaciji doma zdravlja Podgorica-Golubovci biti započeti.
- U toku je evaluacija pristiglih ponuda za izbor izvođača radova na objektu Zdravstvene stanice Žabljak.
- Komunikacija sa predstavnicima objekata zdravstva, na kojima su radovi završeni od početka realizacije projekta MEEP2, vezano za optimalno upravljanje i podešavanje opreme u cilju postizanja definisanih ušteta u potrošnji energenata.
- Od strane ugovorenog Konsultanta za potrebe izrade tehničke dokumentacije i nadzora nad izvođenjem radova, izrađen je Tehnički monitoringa nakon adaptacije, kao i Uporedni monitoring PRIJE i NAKON adaptacije sa verifikacijom postignutih ušteta za objekte čiji su radovi završeni u 2021. godini, i to: Specijalna bolnica Risan, Specijalna bolnica Dobrota i Dom zdravlja Tivat. U toku je usklađivanje gore navedenih izvještaja sa komentarima dostavljenih od strane Implementacione jedinice projekta. Nakon usaglašavanja, izvještaji će biti dostavljeni predstavnicima Ministarstva

zdravlja i Ministarstva kapitalnih investicija i Svjetskoj banci na komentare i usvajanje.

- U julu je započeta evaluacija tendera za izbor Konsultanta za razvoj dugoročnog održivog mehanizma finansiranja u dijelu energetske efikasnosti sa primjenom ESCO modela za profitabilne projekte. Evaluacija ponuda je i dalje u toku.
- Pripremljen je Opis posla za Konsultantsku firmu za komunikaciju sa javnošću i sprovođenje kampanje podizanja društvene svijesti
- Urađen je izvještaj o realizovanim aktivnostima za period jun 2021 - maj 2022. godine. i Plan rada za 2023. godinu, a sve u skladu sa obavezama po osnovu Ugovora o zajmu za projekat MEEP2.

2. Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama (PEFPB)

Projekat pod nazivom „Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama” se realizuje po osnovu Ugovora o kreditu i Ugovora o grantu, potpisanim sa KfW bankom, u decembru 2019. godine, i Posebnog ugovora, potpisanog u avgustu 2020. godine. Za potrebe implementacije projekta obezbijeđena su sredstva iz kredita KfW banke u iznosu od 45 miliona eura i iz donacije Evropske unije (WBIF-Reep Plus) u iznosu od 4,7 miliona eura. Takođe, planiran je i sopstveni doprinos u iznosu od 10 miliona eura.

Cilj projekta je poboljšanje energetske efikasnosti u odabranim administrativnim zgradama, obrazovnim i socijalnim ustanovama, kao i pružanje podrške u ispunjavanju obaveza propisanih Zakonom o efikasnom korišćenju energije, a koje su proizašle iz EU direktiva. Osim navedenog, smatra se da će postizanje cilja projekta doprinijeti smanjenju emisije gasova sa efektom staklene bašte i postizanju planiranog nacionalno određenog doprinosa (INDC/PNOD). Takođe, očekuje se i pozitivan uticaj na upošljavanje domaćih građevinskih i konsultantskih firmi, što treba da doprinese održavanju kontinuiteta njihovih prihoda, kao i očuvanju postojećih i stvaranju novih radnih mjesta.

Za implementaciju programa zaduženo je Ministarstvo kapitalnih investicija, Direktorat za energetiku, u saradnji sa Ministarstvom finansija, Ministarstvom prosvjete, Ministarstvom rada i socijalnog staranja i Upravom za katastar i državnu imovinu.

U periodu od juna do decembra 2022. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- U toku je izrada Detaljnih energetskih pregleda za 7 objekata;
- Završen pretkvalifikacioni postupak za odabir izvođača radova na rekonstrukciji i adaptaciji objekata iz klastera I (objekat H, Dom za stare „Grabovac“ u Risnu) i klaster III (JU Gimnazija „25.maj“ Tuzi, JU Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola Nikšić i OŠ „Njegoš“ Kotor);
- Pripremljen tenderski dokument za iz klastera I (JU Dom starih „Grabovac“, Risan, objekat H). U toku je tenderski postupak, pri čemu je rok za predaju ponuda 22.12.2022.god;
- Pripremljen tenderski dokument za objekte iz klastera III (JU Gimnazija „25.maj“ Tuzi, JU Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola Nikšić i OŠ „Njegoš“ Kotor);
- Revizija tehničke dokumentacije za objekte iz klastera I i III se sprovodi dinamikom koja je usklađena sa dinamikom isporuke projekata;
- Započeto snimanje postojećeg stanja i izrada podloga za objekte iz klastera IV;
- Završena je prva faze implementacije Centralnog informacionog sistema za monitoring potrošnje energije i vode u javnom sektoru, u toku su pripreme za realizaciju faze 2 (uspostavljanje sistema je planirano u tri faze). Početak implementacije 2 i 3 faze zavisi od statusa zahtjeva da se odobri povećanje cijene, koji je upućen od strane Izvođača radova;
- Pripremljen prijedlog za korekciju Pravilnika o normativima i standardima za sticanje sredstava iz javnih prihoda za ustanove koje realizuju javno važeće obrazovne programe;

- Pripremljeni energetska pregled za objekte koji su bili predmet rekonstrukcije i adaptacije;
- Završena troškovno-optimalna analiza;
- Obustavljene aktivnosti vezane za raspisivanje arhitektonskog konkursa za novu zgradu na planiranoj lokaciji, do donošenja odluke o izboru nove lokacije ili zamjene tipa zgrade.

3. Program „Energetski efikasan dom“

U decembru 2021. godine, Ministarstvo kapitalnih investicija je finalizovalo realizaciju četvrte faze programa „Energetski efikasan dom“. Tokom realizacije ove faze programa, partnerske banke su odobrile 136 beskamatnih kredita za građane za implementaciju mjera energetske efikasnosti. Ukupan iznos kamata i naknada koji je pokriven iz Budžeta Crne Gore za implementaciju mjera energetske efikasnosti u 136 domaćinstava je 73.868,36 eura. Imajući u vidu uspješnu realizaciju u prethodnom periodu i ostvarene rezultate, Ministarstvo kapitalnih investicija je u 2022. godini, počelo sa pripremnim aktivnostima u cilju realizacije nove faze programa.

S tim u vezi, Ministarstvo kapitalnih investicija je 22.3.2022. godine objavilo Javni poziv svim komercijalnim bankama u Crnoj Gori za dostavljanje pisma zainteresovanosti u okviru programa. Rok za dostavljanje ponuda bio je 13.4.2022. godine. Pored toga, 7.4.2022. godine, objavljen je Javni poziv svim kompanijama u Crnoj Gori za dostavljanje ponuda prema zahtjevima tenderske dokumentacije, a u cilju izbora kvalifikovanih izvođača radova. Rok za dostavljanje ponuda bio je 29.4.2022. godine.

Izbor partnerskih banaka i kvalifikovanih izvođača radova je uspješno priveden kraju, a po okončanju procedura potpisivanja Sporazuma o saradnji između Ministarstva kapitalnih investicija i komercijalnih banaka i Sporazuma o saradnji između Ministarstva kapitalnih investicija i kvalifikovanih izvođača radova, stekli su se svi uslovi za početak realizacije nove faze programa „Energetski efikasan dom“, a na zadovoljstvo svih uključenih strana.

Program podrazumijeva atraktivan i održivi finansijski mehanizam u cilju primjene mjera energetske efikasnosti u domaćinstvima. Za realizaciju ove faze programa, obezbijedena su sredstva iz budžeta Crne Gore u iznosu od 200.000 € za subvencionisanje kamata i naknada za obradu kredita za domaćinstva u Crnoj Gori za sljedeće mjere energetske efikasnosti:

- isporuka i ugradnja sistema za grijanje na moderne oblike biomase,
- isporuka i ugradnja visokoefikasnih toplotnih pumpi za grijanje objekta,
- isporuka i ugradnja split i multisplit sistema za grijanje/hlađenje objekta,
- isporuka i ugradnja termoizolacije na fasadi stambenog objekta,
- isporuka i ugradnja energetski efikasne fasadne stolarije.

U okviru Programa, građani su bili u prilici da apliciraju za beskamatne kredite do maksimalnog iznosa do 10.000 eura, sa periodom otplate do 6 godina, za sprovođenje prethodno navedenih mjera energetske efikasnosti u svojim domaćinstvima.

S tim u vezi, a shodno projektnim procedurama, Ministarstvo kapitalnih investicija je realizovalo dva Javna poziva namijenjenih građanima da se prijave za učešće u programu, od 12.7. do 5.8.2022. godine, i od 7.9. do 30.9.2022. godine. U okviru ova dva poziva 170 građana je dostavilo traženu dokumentaciju. Prema preliminarnim podacima, partnerske banke su odobrile 107 beskamatnih kredita. U toku je implementacija mjera energetske efikasnosti u domaćinstvima, nakon čega će biti realizovane i ostale aktivnosti u okviru programa Energetski efikasan dom.

Dosadašnje iskustvo u implementaciji sličnih podsticajnih projekata koji su bili namijenjeni domaćinstvima, a u okviru kojih je 1.732 domaćinstva u Crnoj Gori primijenilo mjere energetske

efikasnosti, od čega 657 domaćinstava u okviru prethodne četiri faze programa „Energetski efikasan dom“, pokazuju da se svijest građana o efektima primjene mjera energetske efikasnosti u značajnoj mjeri povećava. Građani postaju svjesniji da primjenom mjera energetske efikasnosti predviđenih programom „Energetski efikasan dom“, upotrebom energetski efikasnih tehnologija, koji su pritom i ekološki prihvatljivije, mogu da u značajnoj mjeri povećaju komfor i daju značajan doprinos smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte.